

طراحی مدل آموزش کارآفرینی مؤثر بر قصد کارآفرینی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی – واحد تهران مرکزی

سمیه یوسفی طوین^۱

محمدعلی کرامتی^۲

طهمورث سهرابی^۳

تاریخ دریافت مقاله: ۹۹/۱۱/۰۶ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۰۱/۳۱

چکیده

امروزه کارآفرینی یکی از مهمترین عوامل پیشرفت اقتصادی و اجتماعی است و هدف اصلی تحقیق طراحی مدل عوامل مؤثر بر قصد کارآفرینی با رویکرد فراترکیب می‌باشد. روش تحقیق آمیخته می‌باشد در قسمت کیفی از هفت مرحله فراترکیب سندلوسکی و باروسو و در قسمت کمی از آزمون t-test استفاده کرده‌ایم. جامعه آماری در قسمت کیفی ۵۰ مقاله فارسی و ۵۰ مقاله انگلیسی و در قسمت کمی، ۳۷ نفر از دانشجویان رشته کارآفرینی برای گروه آزمایش و ۳۷ نفر از دانشجویان رشته غیرکارآفرینی برای گروه کنترل در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری می‌باشند. در قسمت کیفی ۷ مولفه از جمله نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی، نوآوری، انگیزه یادگیری، خود اشتغالی، خودکارآمدی کارآفرینانه به دست آمد و در قسمت کمی تمامی فرضیه‌ها مورد تایید قرار گرفت. مدرسان آموزش کارآفرینی به عوامل روانشناختی دانشجویان توجه کرده و از فناوری‌ها و روش‌های نوین آموزشی، استفاده کنند.

کلمات کلیدی

آموزش کارآفرینی، قصد کارآفرینی، دانشجویان تحصیلات تکمیلی.

۱- گروه مدیریت کارآفرینی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. yosefi22@yahoo.com

۲- گروه مدیریت صنعتی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

Mohammadalikeramati@yahoo.com

۳- گروه مدیریت صنعتی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. Dr.tsorabi@gmail.com

مقدمه

امروزه بیکاری در کشور ما میان افراد تحصیل کرده افزایش پیدا کرده است و این امر موجب مشکلات اقتصادی و از بین رفتن استعدادها میان افراد با تحصیلات عالی شده است. از جمله مسائل و مشکلات افراد با تحصیلات عالی بی‌توجهی دانشگاه‌ها به رشته‌های موردنیاز جامعه و مطابق نبودن آموزش‌های تئوریک دانشگاهی با نیازهای بازار کار، پذیرش دانشجو بدون ظرفیت‌سنجی و در نهایت فقدان مهارت‌های کاری مورد نیاز به‌عنوان مهمترین مسائل بیکار ماندن هزاران فارغ التحصیل دانشگاهی کشور شده است.

برای آماده‌سازی دانشجویان در دنیای کار امروز، برنامه‌های درسی کارآفرینی دانشگاه قرن بیست و یکم باید بر توسعه فردی تمرکز کند، کسی که یاد می‌گیرد فکر کند و مانند یک کارآفرین عمل کند. هنگامی که تعریف کارآفرین را گسترش می‌دهیم تا معنای اصلی آن را به‌دست آوریم یعنی کسی که فرصتی را پیدا می‌کند و به آن می‌پردازد پس می‌توانیم از این تعریف به‌عنوان پایه‌ای برای ایجاد برنامه درسی و برنامه ریزی استفاده کنیم که یک ذهنیت کارآفرینی را آموزش می‌دهد و به دانشجویان امکان می‌دهد تا در تمام طی دوره آموزش خود رقابتی باقی بمانند (کارولیس و کیتزکای^۱، ۲۰۱۹: ۶۰). اهمیت آموزش کارآفرینی زمانی غیر قابل انکار است که تحقیقات قبلی نشان می‌دهد آموزش کارآفرینی می‌تواند باعث افزایش علاقه، مهارت، نگرش و فرهنگ کارآفرینی در بین دانشجویان شود. به طور خاص، بیشتر تحقیقات قبلی تأثیر آموزش کارآفرینی را بر قصد کارآفرینی بررسی می‌کنند که بهترین تعیین کننده رفتار کارآفرینی است (مجید و همکاران، ۲۰۱۹: ۲) هدف اصلی تحقیق طراحی مدل آموزش کارآفرینی مؤثر بر قصد کارآفرینی دانشجویان تحصیلات تکمیلی با رویکرد فراترکیب می‌باشد و محقق پس از بررسی مقالات و پژوهش‌های مربوط به عوامل مؤثر بر قصد کارآفرینی دانشجویان پیشنهاداتی را در راستای بهبود وضعیت تدریس آموزش کارآفرینی در دانشگاه‌ها را ارائه خواهد داد.

چارچوب نظری و پیشینه تحقیق

آموزش کارآفرینی فرآیند القای روحیه کارآفرینی برای فرد بالغ است تا بتواند با افزایش دانش به طور مستقل، خلاقانه و نوآورانه زندگی کند (مارتیاچوآرلیندا و کوسوماجاننوا^۲، ۲۰۱۸: ۱۴۰). آموزش کارآفرینی شامل کلیه فعالیت‌هایی است که با هدف تقویت ذهنیت کارآفرینی، نگرش و مهارت و پوشش طیف وسیعی از جنبه‌ها از جمله تولید ایده، استارت‌آپ، رشد و نوآوری انجام می‌شود (فایول^۳، ۲۰۰۹).

طراحی مدل آموزش کارآفرینی مؤثر بر قصد کارآفرینی.../یوسفی طوبین، کرامتی و سهرابی

قصد کارآفرینی یکی از پیش زمینه‌های مهم بروز کارآفرینی شناخته می‌شود بر این پایه، بررسی این متغیر دارای اهمیت بسیاری است، اما به سبب نزول شاخص قصد کارآفرینی در سالهای اخیر بر اهمیت بررسی و ارزیابی این متغیر افزوده شده است (مرادی و همکاران، ۱۳۹۴: ۱). قصد کارآفرینی به عنوان اعتقادی است که شخص به خود اذعان کرده است که قصد راه‌اندازی یک کسب‌وکار جدید را دارد و آگاهانه برای انجام این کار در برهه‌ای از آینده برنامه ریزی می‌کند (دوفیر پای، ۲۰۲۰: ۴). قصد کارآفرینی همان باور درونی فرد و نیت وی برای آغاز کسب و کار جدید و طرح ریزی آگاهانه برای تحقق این هدف در آینده است (تامپسون، ۲۰۰۹). جهت بررسی پیشینه تحقیق تعدادی از تحقیقات داخلی و خارجی مطالعه شده در جدول ۱ به شرح زیر ارائه شده است:

جدول ۱: سوابق تحقیقات داخلی و خارجی

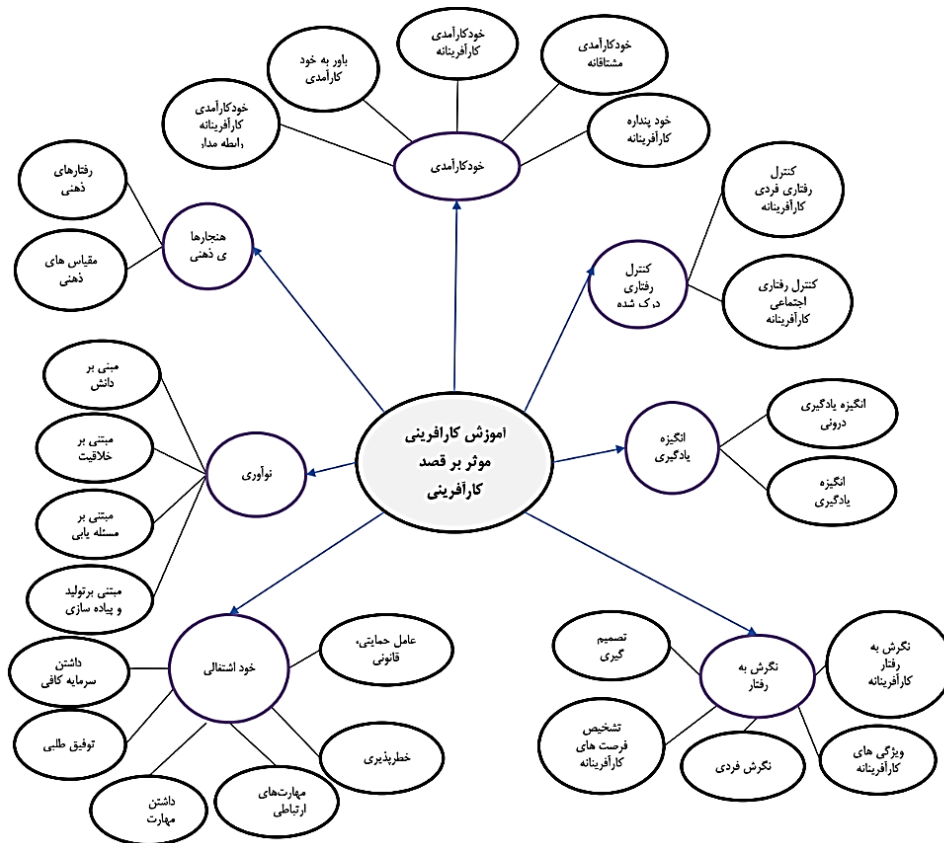
بر اساس نتایج آزمون تی مستقل برای نمرات تفاوت پس‌آزمون و پیش‌آزمون متغیرهای قصد کارآفرینانه، نگرش به کارآفرینی، هنجارهای ذهنی و تلقی از کنترل رفتاری، تنها متغیر تلقی از کنترل رفتاری بین دو گروه آزمایش و کنترل معنادار بود؛ یعنی، میانگین تلقی از کنترل رفتاری گروه آموزش دیده به‌طور معناداری بالاتر از میانگین تلقی از کنترل رفتاری گروه آموزش ندیده بود.	بررسی تأثیر آموزش کارآفرینی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سبزوار	قناعتی و همکاران (۱۳۹۶)
بر اساس نتایج تاثیر آموزش کارآفرینی بر عامل‌های انگیزشی (نگرش، کنترل رفتاری درک شده، هنجارهای ذهنی) و قصد کارآفرینانه‌ی دانشجویان مثبت و معنی‌داری بود. همچنین نتایج بیانگر آن بودند که در بخش سودمندی‌های برنامه (یادگیری، الهام‌بخش بودن و منابع رشد)، تنها یادگیری با تغییر نگرش و قصد کارآفرینانه رابطه مثبت و معنی‌داری داشت.	بررسی تاثیر آموزش کارآفرینی و سودمندی آن بر قصد کارآفرینانه‌ی دانشجویان کشاورزی دانشگاه‌های غرب کشور	کریمی و همکاران (۱۳۹۵)
نتایج بررسی با استفاده از تحلیل همبستگی نشان دهنده ارتباط مثبت و معنی‌داری بین نیت کارآفرینانه فارغ‌التحصیلان دانشگاهی با نگرش نسبت به کارآفرینی، هنجارهای ذهنی، باور به خودکارآمدی، نیت کارآفرینی و رفتار کارآفرینانه وجود دارد. همچنین نتیجه مقایسه بین نتایج هر دو گروه آماری نشان دهنده تأثیر مثبت و معنادار آموزش کارآفرینی بر نگرش نسبت به کارآفرینی، هنجارهای ذهنی و باور به خودکارآمدی بود و فرضیه‌های تحقیق ما تأیید شدند.	تأثیر آموزش کارآفرینی بر رفتار کارآفرینی (مطالعه موردی: فارغ‌التحصیلان دانشگاهی شهرستان بدره)	عمو زاده و همکاران (۱۳۹۲)

فصلنامه مدیریت کسب و کار - شماره پنجاه - تابستان ۱۴۰۰

<p>نتایج تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که آموزش درس مبانی کارآفرینی بر قصد کارآفرینی دانشجویان و عوامل تعیین کننده ی آن شامل نگرش نسبت به رفتار، هنجارهای ذهنی و درک کنترل رفتاری تاثیر گذار است.</p>	<p>نقش آموزش درس "مبانی کارآفرینی" در قصد کارآفرینی دانشجویان رشته‌های غیر مدیریت (مطالعه موردی: دانشکده‌های هنر و ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران)</p>	<p>آراستی و همکاران (۱۳۹۰)</p>
<p>نتایج نشان داد که نگرش نسبت به کارآفرینی، هنجارهای ذهنی و خودکارآمدی پیش بینی کننده‌های مهم اهداف کارآفرینی هستند. با این وجود، آموزش کارآفرینی با تقویت ضرایب مسیر نگرش نسبت به کارآفرینی و خودکارآمدی، این رابطه را تعدیل می‌کند. در همان زمان ضریب مسیر هنجارهای ذهنی را ضعیف می‌کند.</p>	<p>نقش تعدیل کننده آموزش کارآفرینی در شکل‌گیری اهداف کارآفرینی</p>	<p>شاه و همکاران^۶ (۲۰۲۰)</p>
<p>نتایج نشان می‌دهد که آموزش کارآفرینی، یعنی دانش فنی و نوآوری، بر دیدگاه دانشجویان در مورد خوداشتغالی تأثیر می‌گذارد. با این حال، بر خلاف پیش بینی، نتیجه رابطه ناچیزی را بین مهارت‌های ارتباطی و دیدگاه‌های مربوط به خود اشتغالی را نشان می‌دهد.</p>	<p>آموزش کارآفرینی ونظرات دانشجویان در مورد خود اشتغالی در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی بین المللی در دانشگاه اوتارا مالزی</p>	<p>ادویل و همکاران^۷ (۲۰۱۹)</p>
<p>نتایج تحقیق نشان می‌دهد که نگرش، هنجارهای ذهنی و رفتار کنترل شده ادراک شده، آموزش کارآفرینی و خودکارآمدی قصد کارآفرینی تأثیر می‌گذارد. از این رو انتظار می‌رود که دانشگاه اندونزی به عنوان یک عامل محرک در بهبود نگرش دانش آموزان، هنجارهای ذهنی، رفتار کنترل شده ادراک شده، آموزش کارآفرینی و خودکارآمدی به منظور افزایش هدف کارآفرینی خود باشد.</p>	<p>نگرش، هنجارهای ذهنی، رفتار درک شده، آموزش کارآفرینی و خودکارآمدی نسبت به قصد کارآفرینی دانشجوی دانشگاه اندونزی</p>	<p>یوتامی (۲۰۱۷)</p>
<p>نتایج تحقیق نشان داد که انگیزه یادگیری به شدت با نوآوری ارتباط دارد و بر قصد کارآفرینی تأثیر می‌گذارد. نوآوری دانشجویان مهندسی به طور معنی داری و به شدت با خودکارآمدی و به طور قابل توجهی با نگرش ارتباط دارد. نگرش دانشجویان مهندسی به طور قابل توجهی در قصد کارآفرینی آنها نقش دارد. همچنین برای دانشجویان مهندسی گرچه سطوح بالاتری از نوآوری، نگرش و قصد کارآفرینی را درک می‌کنند، اما ویژگی‌های مهم در تعیین قصد کارآفرینی، نگرش و خودکارآمدی است. به نظر می‌رسد نگرش‌ها تأثیر بیشتری بر قصد کارآفرینی در میان دانشجویان دختر دارند، در حالی که نوآوری تأثیر بسیار بیشتری در دانشجویان پسر دارد.</p>	<p>تأثیر نوآوری و نگرش بر قصد کارآفرینی در بین دانشجویان مهندسی و غیر مهندسی</p>	<p>لو و برزنیک^۸ (۲۰۱۶)</p>

طراحی مدل آموزش کارآفرینی مؤثر بر قصد کارآفرینی... / یوسفی طوبین، کرامتی و سهرابی

مدل مفهومی پژوهش

شکل ۱. مدل آموزش کارآفرینی مؤثر بر قصد کارآفرینی

فرضیه‌های پژوهش

۱. برنامه آموزش کارآفرینی بر نگرش به رفتار، هیچارهای ذهنی، کنترل رفتاری درک شده و قصد کارآفرینی تأثیر دارد.
۲. افزایش نگرش به رفتار، هیچارهای ذهنی و کنترل رفتاری درک شده نسبت به خود اشتغالی بر افزایش قصد کارآفرینی تأثیر دارد.
۳. تداوم برنامه‌ای آموزش کارآفرینی بر افزایش و قوی بودن نگرش به رفتار، هیچارهای ذهنی، کنترل رفتاری درک شده و قصد کارآفرینی تأثیر دارد.

فصلنامه مدیریت کسب و کار - شماره پنجاه - تابستان ۱۴۰۰

۴. مشارکت در یک برنامه آموزش کارآفرینی بر افزایش احتمال خود اشتغالی تأثیر دارد.
۵. افزایش قصد کارآفرینی بر احتمال اشتغال‌زایی بیشتر تأثیر دارد.
۶. افزایش زمان پایان دوره آموزش کارآفرینی بر نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری درک شده و قصد کارآفرینی تأثیر دارد.
۷. نوآوری، خودکارآمدی و انگیزه یادگیری بر قصد کارآفرینی تأثیر دارد.

نگرش به رفتار درجه‌ای از فرد برای ارزیابی مطلوب یا نامطلوب از رفتار مورد نظر اطلاق می‌شود (وامواکا و همکاران، ۲۰۲۰: ۵). داشتن نگرش مثبت نسبت به کارآفرینی و درک کنترل رفتار کارآفرینی اهمیت بسزایی دارد. بررسی انگیزه و مهارت‌های خاص در نگرش نسبت به قصد کارآفرینی نشان می‌دهد که عوامل شناختی در پیش‌بینی اقدامات کارآفرینی حیاتی و مهم می‌باشد (فینی و همکاران، ۲۰۱۲).

خودکارآمدی اعتقاد فرد به توانایی خود در انجام یک کار است، خودکارآمدی همچنین می‌تواند نوعی اعتقاد فردی به باور داشتن توانایی‌های خود در انجام عملی باشد (مارتیا جوارلیندا و کوسوما جانتو، ۲۰۱۸: ۱۴۰). خودکارآمدی باور به توانایی‌های ذاتی به معنی ارزش‌گذاری مجموعه خاصی از نقاط قوت شناختی است. همچنان شامل عزم و پشتکار برای غلبه بر موانعی است که در مسیر استفاده از آن توانایی‌های ذاتی، برای رسیدن به اهداف، قرار می‌گیرند (کولبه، ۲۰۰۹).

مفهوم خود اشتغالی معادل اصطلاح « کار برای خود » می‌باشد. از این رو خود اشتغالی نوعی اشتغال در بخش غیر مزد بگیری است که فرد شاغل با اتکاء به توان شخصی، ابتکار و خلاقیت خود به کارهای تولیدی و خدماتی و در نتیجه کسب درآمد می‌پردازد (شاه آبادی و خاتمی، ۱۳۹۲). خود اشتغالی به شرایطی اطلاق می‌شود که فردی تصمیم تجاری را ایجاد می‌کند، شروع می‌کند و کنترل آن را به دست می‌گیرد تا اینکه برای کارفرما کار کند، این بدان معناست که خوداشتغالی وضعیتی است که در آن فرد به جای کار برای کارفرمایی که حقوق یا دستمزد می‌پردازد، برای خودش کار می‌کند (آلفولابی و همکاران، ۲۰۱۷: ۴۷).

هنجار ذهنی، دیدگاه فردی است که تحت‌تأثیر یک فرد دیگر قرار دارد و همچنین نظراتی هستند که توسط افراد مهم در نظر گرفته می‌شوند که به فرد توصیه می‌کنند تا رفتارها و انگیزه‌های خاص یا کاری را انجام ندهد. هنجارهای اجتماعی ذهنی به عقاید فرد در مورد این که چگونه و چه چیزی درباره افرادی که مهم تلقی می‌شوند و انگیزه برای پیروی از تفکر آنها است را دارند، اشاره می‌کند (یوتامی، ۲۰۱۷: ۴۸۰). یک سری بایدها و نبایدهایی است که در ذهن فرد شکل گرفته و در واقع مرکز کنترل آن درونی می‌باشد (فینی و همکاران، ۲۰۱۲).

طراحی مدل آموزش کارآفرینی مؤثر بر قصد کارآفرینی.../یوسفی طوبین، کرامتی و سهرابی

کنترل رفتاری درک شده شامل عوامل کنترل بیرونی، مانند منابع، فرصت ها و موانع بالقوه است و برداشت فرد از اینکه انجام رفتار کاملاً به عهده او است منعکس می‌شود (وامواکا و همکاران، ۲۰۲۰: ۵). کنترل رفتاری ادراک شده همان عقاید افراد در چگونگی تسهیل کردن خلق ارزش از طریق تعامل نوآورانه، فعالیت‌های مخاطره‌پذیر و اقدامات فعال در محیط سازمانی در نظر گرفته می‌شود (فینی و همکاران، ۲۰۱۲).

انگیزه فرآیند درونی است که رفتار را نیرومند و هدایت می‌کند بنابراین اصطلاحی کلی برای مشخص کردن زمینه مشترک نیازها، شناخت‌ها و هیجان هاست (سیف، ۱۳۸۸). انگیزه یادگیری دانشجویان باورهای ذاتی است که هدف یادگیری دانشجویان را هدایت می‌کند، رفتار یادگیری را تحریک می‌کند تا به تلاش مداوم دست یابد، تاریخ شناخت را تقویت کرده، در نتیجه یادگیری را بهبود می‌بخشد (ورانگ و همکاران، ۲۰۱۸: ۱۰۴۰).

نوآوری را می‌توان به صورت فرمول بندی، ترکیب دانش برای ایجاد محصولات، فرآیندها یا خدمات جدید تعریف کرد نوآوری‌ها در فرآیندها و خدمات می‌توانند انقلابی در صنعت، کاهش هزینه‌ها، حذف تعداد مراحل تولید، و یا معرفی انواع جدید خدمات ایجاد کنند (اسکرپیر و همکاران، ۲۰۱۶: ۶۰). نوآوری فرآیندی است که از طریق توسعه روش‌های جدید داد و ستد و ایجاد راهکارها، راه‌حل‌ها، محصولات و خدمات نو، ارزش افزوده و درجه از تازگی را برای سازمان، عرضه کنندگان و مشتریان فراهم می‌آورد (فادزن، ۲۰۰۵).

جامعه آماری تحقیق

جامعه آماری تحقیق در قسمت کیفی ۵۰ مقاله فارسی و ۵۰ مقاله انگلیسی می‌باشد و همچنین جامعه آماری در قسمت کمی ۳۷ نفر از دانشجویان رشته کارآفرینی برای گروه آزمایش و ۳۷ نفر از دانشجویان رشته غیرکارآفرینی برای گروه کنترل در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری می‌باشند.

روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق از نوع توصیفی — تحلیلی و همچنین از روش آمیخته (کیفی - کمی) استفاده شده است که در قسمت کیفی از هفت مرحله فراترکیب سندلوسکی و باروسو (۲۰۰۷) جهت تجزیه و تحلیل داده ها استفاده کرده ایم که عبارتند از: گام اول: تنظیم سوال تحقیق، گام دوم: مرور نظامند متون، گام سوم: انتخاب منابع مناسب تحقیق، گام چهارم: استخراج اطلاعات منابع، گام پنجم: تجزیه و تحلیل یافته ها، گام ششم: کنترل کیفیت، گام هفتم: ارائه یافته ها انجام داده است. در قسمت کمی از آزمون

فصلنامه مدیریت کسب و کار - شماره پنجاه - تابستان ۱۴۰۰

آزمون t-test جهت تجزیه و تحلیل داده ها استفاده کرده ایم و جهت تجزیه و تحلیل داده ها در قسمت کیفی از نرم افزار Atlas-T ۹ و در قسمت کمی از نرم افزار Spss ۲۴ استفاده کرده ایم. برای تایید روایی پرسشنامه از روش اعتبار محتوا که پرسشنامه را در اختیار اساتید قرار داده و روایی مورد تایید قرار گرفت و جهت بررسی پایایی پرسشنامه تحقیق از روش آلفای کرونباخ و توزیع نرمال داده ها از آزمون کلموگروف- اسمیرنوف استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های کیفی

مقوله‌ها و شاخص‌های مدل آموزش کارآفرینی مؤثر بر قصد کارآفرینی در جدول ۲ به شرح زیر ارائه شده است:

جدول ۲: مقوله‌ها و شاخص‌های مدل آموزش کارآفرینی مؤثر بر قصد کارآفرینی

ردیف	مقوله‌ها	شاخص‌ها
۱	نگرش به رفتار	۱. نگرش به رفتار کارآفرینانه ۲. تصمیم‌گیری کارآفرینانه ۳. نگرش فردی ۴. تشخیص فرصت‌های کارآفرینانه ۵. ویژگی‌های کارآفرینانه
۲	هنجارهای ذهنی	۶. رفتارهای ذهنی ۷. مقیاس‌های ذهنی
۳	کنترل رفتاری درک شده	۸. کنترل رفتاری فردی کارآفرینانه ۹. کنترل رفتاری اجتماعی کارآفرینانه
۴	نوآوری	۱۰. نوآوری کارآفرینانه مبتنی بر دانش. ۱۱. نوآوری کارآفرینانه مبتنی بر خلاقیت ۱۲. نوآوری کارآفرینانه مبتنی بر مسله‌یابی ۱۳. نوآوری کارآفرینانه مبتنی بر تولید و پیاده‌سازی ایده
۵	انگیزه یادگیری	۱۴. انگیزه یادگیری درونی ۱۵. انگیزه یادگیری بیرونی
۶	خود اشتغالی	۱۶. عامل حمایتی، قانونی ۱۷. خطرپذیری ۱۸. مهارت‌های ارتباطی ۱۹. داشتن سرمایه کافی

طراحی مدل آموزش کارآفرینی مؤثر بر قصد کارآفرینی.../یوسفی طوین، کرامتی و سهرابی

۲۰. توفیق طلبی		
۲۱. داشتن مهارت مدیریتی و فنی		
۲۲. وجود تسهیلات		
۱. خودکارآمدی کارآفرینانه	خودکارآمدی	۷
۲. خودکارآمدی مشتاقانه		
۳. باور به خودکارآمدی		
۴. خودپنداره ی کارآفرینانه		
۵. خودکارآمدی کارآفرینانه رابطه مدار		

یافته‌های کمی

فرضیه اول: برنامه آموزش کارآفرینی بر نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری درک شده و قصد کارآفرینی تأثیر دارد.

جدول ۳: نتایج آزمون t-test

آماره	میانگین	انحراف معیار	t	df	Sig
نگرش به رفتار	۲۰/۸۲	۱/۱۷	۶/۹۵۸	۳۶	۰/۰۰۰*
	۲۰/۰۹	۱/۰۲			
هنجارهای ذهنی	۲۶/۵۱	۱/۱۷	۶/۲۵۷	۳۶	۰/۰۰۰*
	۲۵/۱۸	۱/۵۳			
کنترل رفتاری درک شده	۷۹/۴۰	۶/۷۰	۹/۰۰	۳۶	۰/۰۰۰*
	۷۷/۶۰	۶/۵۵			
قصد کارآفرینی	۸۴/۸۰	۴/۳۹	۲/۹۴۱	۳۶	۰/۰۱۶*
	۸۳/۴۰	۴/۴۰			
آموزش کارآفرینی	۸۱/۱۶	۶/۷۴	۶/۴۷۰	۳۶	۰/۰۰۰*
	۵۸/۴۰	۶/۸۵			

با توجه به مقادیر به دست آمده از جدول ۳ میزان معناداری در متغیرهای نگرش به رفتار ($Sig=۰/۰۰۰$)، هنجارهای ذهنی ($Sig=۰/۰۰۰$)، کنترل رفتاری درک شده ($Sig=۰/۰۰۰$)، قصد کارآفرینی ($Sig=۰/۰۱۶$)، آموزش کارآفرینی ($Sig=۰/۰۰۰$)، کمتر از $۰/۰۵$ است. بنابراین در سطح خطای $۰/۰۵$ می‌توان گفت با $۰/۰۹۵$ اطمینان که برنامه آموزش کارآفرینی بر نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری درک شده و قصد کارآفرینی تأثیر دارد.

فصلنامه مدیریت کسب و کار - شماره پنجاه - تابستان ۱۴۰۰

فرضیه دوم: افزایش نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری درک شده نسبت به خود اشتغالی بر افزایش قصد کارآفرینی تأثیر دارد.

جدول ۴: نتایج آزمون t-test

Sig	df	t	انحراف معیار	میانگین	آماره	
۰/۰۰۰*	۳۶	۷/۹۲۰	۱/۳۱	۴۵/۸۲	گروه آزمایش	قصد کارآفرینی
			۱/۱۷	۳۱/۵۵	گروه کنترل	
۰/۰۰۰*	۳۶	۶/۴۷۲	۱/۴۶	۲۷/۱۱	گروه آزمایش	نگرش به رفتار
			۱/۵۱	۳۴/۱۳	گروه کنترل	
۰/۰۰۰*	۳۶	۹/۰۴	۶/۴۵	۶۸/۲۰	گروه آزمایش	هنجارهای ذهنی
			۶/۰۲	۴۵/۶۶	گروه کنترل	
۰/۰۰۰*	۳۶	۲/۳۴۱	۴/۱۲	۵۸/۲۰	گروه آزمایش	کنترل رفتاری درک شده
			۴/۹۲	۴۶/۴۴	گروه کنترل	
۰/۰۰۲*	۳۶	۷/۴۵	۷/۷۶	۵۶/۱۳	گروه آزمایش	خود اشتغالی
			۸/۸۹	۷۶/۶۰	گروه کنترل	

با توجه به مقادیر به دست آمده از جدول ۴ میزان معناداری در متغیرهای افزایش نگرش به رفتار (Sig=۰/۰۰۰)، هنجارهای ذهنی (Sig=۰/۰۰۰)، کنترل رفتاری درک شده (Sig=۰/۰۰۰)، قصد کارآفرینی (Sig=۰/۰۰۰) و خود اشتغالی (Sig=۰/۰۰۲) کمتر از ۰/۰۵ است. بنابراین در سطح خطای ۰/۰۵ می توان گفت با ۰/۰۹۵ اطمینان که افزایش نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری درک شده نسبت به خود اشتغالی بر افزایش قصد کارآفرینی تأثیر دارد.

فرضیه سوم: تداوم برنامه‌ای آموزش کارآفرینی بر افزایش و قوی بودن نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری درک شده و قصد کارآفرینی تأثیر دارد.

طراحی مدل آموزش کارآفرینی مؤثر بر قصد کارآفرینی.../یوسفی طوبین، کرامتی و سهرابی

جدول ۵: نتایج آزمون t-test

Sig	df	t	انحراف معیار	میانگین	آماره	
۰/۰۰۴*	۳۶	۷/۹۵۴	۵/۱۴	۱۸/۵۷	گروه آزمایش	نگرش به رفتار
			۳/۰۲	۲۳/۰۵	گروه کنترل	
۰/۰۰۰*	۳۶	۷/۲۲۷	۳/۱۷	۲۸/۶۱	گروه آزمایش	هنجارهای ذهنی
			۲/۵۴	۵۱/۱۷	گروه کنترل	
۰/۰۰۰*	۳۶	۹/۰۲	۵/۷۳	۳۹/۴۷	گروه آزمایش	کنترل رفتاری درک شده
			۶/۵۴	۵۴/۶۶	گروه کنترل	
۰/۰۰۲*	۳۶	۵/۳۴۱	۴/۳۷	۸۹/۵۰	گروه آزمایش	قصد کارآفرینی
			۵/۴۳	۸۲/۴۱	گروه کنترل	
۰/۰۰۰*	۳۶	۵/۹۴	۵/۷۳	۶۷/۱۶	گروه آزمایش	تداوم آموزش کارآفرینی
			۶/۸۷	۵۸/۴۰	گروه کنترل	

با توجه به مقادیر به دست آمده از جدول ۵ میزان معناداری در متغیرهای نگرش به رفتار ($Sig=0/004$)، هنجارهای ذهنی ($Sig=0/000$)، کنترل رفتاری درک شده ($Sig=0/000$)، قصد کارآفرینی ($Sig=0/002$) و تداوم آموزش کارآفرینی ($Sig=0/000$) کمتر از ۰/۰۵ است. بنابراین در سطح خطای ۰/۰۵ می‌توان گفت با ۰/۰۹۵ اطمینان که تداوم برنامه‌ای آموزش کارآفرینی بر افزایش و قوی بودن نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری درک شده و قصد کارآفرینی تأثیر دارد. فرضیه چهارم: مشارکت در یک برنامه آموزش کارآفرینی بر افزایش احتمال خود اشتغالی تأثیر دارد.

جدول ۶: نتایج آزمون t-test

Sig	df	t	انحراف معیار	میانگین	آماره	
۰/۰۰۶*	۳۶	۴/۹۳۸	۴/۱۴	۷۶/۸۲	گروه آزمایش	خود اشتغالی
			۵/۰۵	۵۶/۰۳	گروه کنترل	
۰/۰۰۰*	۳۶	۶/۵۲۸	۵/۶۹	۷۶/۱۲	گروه آزمایش	آموزش کارآفرینی
			۵/۸۱	۸۹/۱۵	گروه کنترل	

با توجه به مقادیر به دست آمده از جدول ۶ میزان معناداری در متغیرهای خود اشتغالی ($Sig=0/006$)، آموزش کارآفرینی ($Sig=0/000$) و کمتر از ۰/۰۵ است. بنابراین در سطح خطای ۰/۰۵ می‌توان گفت با ۰/۰۹۵ اطمینان که مشارکت در یک برنامه آموزش کارآفرینی بر افزایش احتمال خود اشتغالی تأثیر دارد.

فصلنامه مدیریت کسب و کار - شماره پنجاه - تابستان ۱۴۰۰

فرضیه پنجم: افزایش قصد کارآفرینی بر احتمال اشتغال‌زایی بیشتر تأثیر دارد.

جدول ۷: نتایج آزمون t-test

Sig	df	t	انحراف معیار	میانگین	آماره	
					گروه آزمایش	گروه کنترل
۰/۰۰۳*	۳۶	۵/۴۳۸	۳/۱۶	۵۷/۲۲	گروه آزمایش	قصد کارآفرینی
			۳/۰۲	۱۴/۰۹	گروه کنترل	

با توجه به مقادیر به دست آمده از جدول ۷ میزان معناداری در متغیر قصد کارآفرینی ($Sig=0/003$)، کمتر از ۰/۰۵ است. بنابراین در سطح خطای ۰/۰۵ می‌توان گفت با ۰/۰۹۵ اطمینان که افزایش قصد کارآفرینی بر احتمال اشتغال‌زایی بیشتر تأثیر دارد.

فرضیه ششم: افزایش زمان پایان دوره آموزش کارآفرینی بر نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری درک شده و قصد کارآفرینی تأثیر دارد.

جدول ۸: نتایج آزمون t-test

Sig	df	t	انحراف معیار	میانگین	آماره	
					گروه آزمایش	گروه کنترل
۰/۰۰۰*	۳۶	۷/۹۵۰	۳/۱۷	۵۴/۸۲	گروه آزمایش	نگرش به رفتار
			۲/۰۷	۴۶/۰۱	گروه کنترل	
۰/۰۰۰*	۳۶	۷/۱۵۴	۱۳۳	۶۶/۶۱	گروه آزمایش	هنجارهای ذهنی
			۷/۵۳	۸۵/۱۹	گروه کنترل	
۰/۰۰۰*	۳۶	۵/۰۰	۹/۷۴	۷۱/۶۰	گروه آزمایش	کنترل رفتاری درک شده
			۶/۸۵	۷۶/۳۰	گروه کنترل	
۰/۰۱۰*	۳۶	۵/۲۳	۴/۶۷	۴۵/۸۲	گروه آزمایش	قصد کارآفرینی
			۴/۴۲	۳۵/۴۸	گروه کنترل	
۰/۰۰۱*	۳۶	۵/۷۵	۵/۳۶	۸۵/۱۶	گروه آزمایش	آموزش کارآفرینی
			۵/۷۵	۶۹/۸۰	گروه کنترل	

با توجه به مقادیر به دست آمده از جدول ۸ میزان معناداری در متغیرهای نگرش به رفتار ($Sig=0/000$)، هنجارهای ذهنی ($Sig=0/000$)، کنترل رفتاری درک شده ($Sig=0/000$)، قصد کارآفرینی ($Sig=0/010$) و آموزش کارآفرینی ($Sig=0/001$) کمتر از ۰/۰۵ است. بنابراین در سطح خطای ۰/۰۵ می‌توان گفت با ۰/۰۹۵ اطمینان که افزایش زمان پایان دوره آموزش کارآفرینی بر نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری درک شده و قصد کارآفرینی تأثیر دارد.

طراحی مدل آموزش کارآفرینی مؤثر بر قصد کارآفرینی.../یوسفی طوبین، کرامتی و سهرابی

فرضیه هفتم: نوآوری، خودکارآمدی و انگیزه یادگیری بر قصد کارآفرینی تاثیر دارد.

جدول ۹: نتایج آزمون t-test

Sig	df	t	انحراف معیار	میانگین	آماره	
.۰۰۰۰*	۳۶	۵/۹۱۸	۳/۷۷	۸۷/۸۴	گروه آزمایش	
			۲/۰۳	۲۰/۰۲	گروه کنترل	
.۰۰۰۰*	۳۶	۶/۳۵۷	۱/۱۴	۶۵/۵۴	گروه آزمایش	
			۵/۵۳	۵۶/۱۴	گروه کنترل	
.۰۰۰۰*	۳۶	۷/۵۴۱	۴/۷۰	۵۹/۸۰	گروه آزمایش	
			۳/۱۵	۸۹/۶۰	گروه کنترل	
.۰۰۰۳*	۳۶	۷/۱۷۰	۵/۷۴	۷۰/۱۲	گروه آزمایش	
			۶/۸۳	۷۸/۴۲	گروه کنترل	

با توجه به مقادیر به دست آمده از جدول ۹ میزان معناداری در متغیرهای نوآوری ($Sig=۰/۰۰۰$)، خودکارآمدی ($Sig=۰/۰۰۰$)، انگیزه یادگیری ($Sig=۰/۰۰۰$)، قصد کارآفرینی کمتر از ($Sig=۰/۰۰۳$) کمتر از $۰/۰۵$ است. بنابراین در سطح خطای $۰/۰۵$ می توان گفت با $۰/۰۹۵$ اطمینان که نوآوری، خودکارآمدی و انگیزه یادگیری بر قصد کارآفرینی تاثیر دارد.

بحث و نتیجه گیری

فرضیه اول: با توجه به مقادیر به دست آمده میزان معناداری متغیرهای نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری درک شده، قصد کارآفرینی، آموزش کارآفرینی کمتر از $۰/۰۵$ است. در نتیجه با $۰/۰۹۵$ اطمینان می توان گرفت که برنامه آموزش کارآفرینی بر نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری درک شده و قصد کارآفرینی تاثیر دارد. نتایج به دست آمده با مطالعات محققانی از جمله، شاه (۲۰۲۰)، اینرایالگو وایگلسیاس (۲۰۱۶) و محققانی، کریمی و همکاران (۱۳۹۵)، آراستی و بنادکی (۱۳۹۲) همسو و هم راستا می باشد.

فرضیه دوم: با توجه به مقادیر به دست آمده میزان معناداری متغیرهای افزایش نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری درک شده، قصد کارآفرینی و خود اشتغالی کمتر از $۰/۰۵$ است. در نتیجه با $۰/۰۹۵$ اطمینان می توان گفت که افزایش نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری درک شده نسبت به خود اشتغالی بر افزایش قصد کارآفرینی تاثیر دارد. نتایج به دست آمده با مطالعات

فصلنامه مدیریت کسب و کار - شماره پنجاه - تابستان ۱۴۰۰

محققانی از جمله، یوزل تورکای (۲۰۱۹) و اوتامی (۲۰۱۷) و محققانی، قناعتی و همکاران (۱۳۹۶)، رضایی و همکاران (۱۳۹۶) و آراستی و همکاران (۱۳۹۰) همسو و هم راستا می‌باشد.

فرضیه سوم: با توجه به مقادیر به دست آمده میزان معناداری متغیرهای نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری درک شده، قصد کارآفرینی و تداوم آموزش کارآفرینی کمتر از ۰/۰۵ است. در نتیجه با ۰/۰۹۵ اطمینان می‌توان گفت که تداوم برنامه‌ای آموزش کارآفرینی بر افزایش و قوی بودن نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری درک شده و قصد کارآفرینی تأثیر دارد. نتایج به دست آمده با مطالعات محققانی از جمله، لورز (۲۰۱۱)، مارتیاجوارلیندا و جوکودو (۲۰۱۸) و محققانی، عموزاده و همکاران (۱۳۹۲)، بارانی و همکاران (۱۳۸۹) همسو و هم راستا می‌باشد.

فرضیه چهارم: با توجه به مقادیر میزان معناداری به دست آمده متغیرهای خود اشتغالی، آموزش کارآفرینی کمتر از ۰/۰۵ است. در نتیجه با ۰/۰۹۵ اطمینان می‌توان گفت که مشارکت در یک برنامه آموزش کارآفرینی بر افزایش احتمال خود اشتغالی تأثیر دارد. نتایج به دست آمده با مطالعات محققانی از جمله، ندالا (۲۰۱۹)، افولایی و همکاران (۲۰۱۷) و محققانی، کاوه پیشه و پورمقدم (۱۳۹۴) و رزی و همکاران (۱۳۹۴) همسو و هم راستا می‌باشد.

فرضیه پنجم: با توجه به مقادیر به دست آمده میزان معناداری متغیر قصد کارآفرینی کمتر از ۰/۰۵ است. در نتیجه با ۰/۰۹۵ اطمینان که افزایش قصد کارآفرینی بر احتمال اشتغالزایی بیشتر تأثیر دارد. نتایج به دست آمده با مطالعات محققانی از جمله خلیفه و همکاران (۲۰۱۶) و ندافی و همکاران (۱۳۹۱) همسو و هم راستا می‌باشد.

فرضیه ششم: با توجه به مقادیر به دست آمده میزان معناداری متغیرهای نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی کنترل رفتاری درک شده، قصد کارآفرینی و آموزش کارآفرینی کمتر از ۰/۰۵ است. در نتیجه با ۰/۰۹۵ اطمینان می‌توان گفت که افزایش زمان پایان دوره آموزش کارآفرینی بر نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری درک شده و قصد کارآفرینی تأثیر دارد. نتایج به دست آمده با مطالعات محققانی از جمله، تیواری و همکاران (۲۰۱۷) رمیکیین و همکاران (۲۰۱۳)، و محققانی، دیلمقانی و همکاران (۱۳۹۵)، همسو و هم راستا می‌باشد.

فرضیه هفتم: با توجه به مقادیر به دست آمده میزان معناداری متغیرهای نوآوری، خودکارآمدی، انگیزه یادگیری، قصد کارآفرینی کمتر از ۰/۰۵ است. در نتیجه با ۰/۰۹۵ اطمینان می‌توان گفت که نوآوری و انگیزه یادگیری بر قصد کارآفرینی تأثیر دارد. نتایج به دست آمده با مطالعات محققانی از جمله،

طراحی مدل آموزش کارآفرینی مؤثر بر قصد کارآفرینی.../یوسفی طوبین، کرامتی و سهرابی

لو و برزینیک (۲۰۱۶)، تسای و همکاران (۲۰۱۶)، غیائی (۱۳۹۵) و ابراهیمی نیاک (۱۳۸۹) همسو و هم راستا می‌باشد. با توجه به نتایج به دست آمده پیشنهاداتی از سوی محقق ارائه شده است که عبارتند از:

۱. مدرسین آموزش کارآفرینی به عوامل روانشناختی از جمله نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری درک شده و مطالعه در رابطه با این عوامل جهت تقویت آنها در دانشجویان توجه کنند. نگرش فردی دانشجویان به گونه‌ای تقویت شود که باورها، هیجانات و هدف آنها به سمت قصد کارآفرینی سوق پیدا کند.

۲. مقیاس‌های ذهنی از جمله، ادراکی و شناختی با نیاز خوداشتغالی و قصد کارآفرینی در دانشجویان تقویت شود. مهارت‌های ارتباطات اجتماعی از جمله (احترام به فرهنگ، آداب و سنن دیگران، خوش رویی و نزاکت، همدردی و خوب گوش دادن) برای تقویت کنترل رفتاری اجتماعی کارآفرینانه آموزش داده شود.

۳. برگزاری دوره‌های آموزشی، کارگاه‌ها و سمینارهای کارآفرینی و کسب و کار در دانشگاه و تشویق دانشجویان به شرکت کردن در این دوره‌ها با ارائه مدرک معتبر جهت قطع نشدن ارتباط دانشجویان با دانشگاه. برگزاری جلساتی جهت بررسی عوامل مؤثر بر کسب و کارها از جمله عوامل سیاسی، اقتصادی و اجتماعی. آموزش روش تهیه طرح کسب و کار جهت کاهش ریسک اشتغال‌زایی.

۴. اضافه کردن سرفصل دروس مرتبط به عوامل روانشناختی و ویژگی‌های کارآفرینان جهت ایجاد روحیه کارآفرینی در دانشجویان و سوق دادن آنها به سمت قصد کارآفرینی در دوره آموزش کارآفرینی.

۵. نوآوری کارآفرینانه مبتنی بر دانش، نوآوری کارآفرینانه مبتنی بر خلاقیت، نوآوری کارآفرینانه مبتنی بر مسئله یابی و نوآوری کارآفرینانه مبتنی بر تولید و پیاده سازی ایده با مطالب جدید و به روز به دانشجویان آموزش داده شود.

۶. خودکارآمدی کارآفرینانه، خودکارآمدی مشتاقانه و باور به خودکارآمدی در دانشجویان با ایجاد روحیه خودباوری، ریسک پذیری و استفاده از استعدادها و توانایی‌ها تقویت شود.

۷. به محققان آتی پیشنهاد می‌شود محققان آینده دانشگاه‌های دیگر را که به تدریس آموزش کارآفرینی پرداخته‌اند به عنوان جامعه آماری انتخاب کنند. در روش تحقیق، قسمت کیفی از روش‌های دیگر کیفی مانند گراندد تئوری و تحلیل تم و همچنین در قسمت کمی از دیگر روش‌های کمی با توجه نوع داده‌ها استفاده کنند. به بررسی موانع داخلی و خارجی قصد کارآفرینی دانشجویان و افراد تحصیل کرده بپردازند.

فصلنامه مدیریت کسب و کار - شماره پنجاه - تابستان ۱۴۰۰

منابع

- ۱) آراستی، زهرا. سعید بنادکی، سعیده. و ایمانی پور، نرگس. (۱۳۹۰). نقش آموزش درس مبانی کارآفرینی در قصد کارآفرینی دانشجویان رشته‌های غیر مدیریت - مطالعه موردی: دانشکده‌های هنر و ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران. توسعه کارآفرینی، ۴(۱۴): ۱۰۷-۱۲۴.
- ۲) آراستی، زهرا. سعید بنادکی، سعیده. و ایمانی پور، نرگس. (۱۳۹۲). ارزیابی برنامه آموزش کارآفرینی در آموزش عالی. فصلنامه آموزش مهندسی ایران، ۱۵(۵۷): ۷۵-۸۹.
- ۳) دیلمقانی، میترا. النجری، عطیه. عباسی، لیل. عباسی، زهرا. و حسینی، زهرا. (۱۳۹۵). تاثیر آموزش کارآفرینی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان مطالعه موردی: دانشجویان دانشکده فنی و حرفه‌ای ولیعصر(عج). همایش بین‌المللی افق‌های نوین در علوم مدیریت و حسابداری، اقتصاد و کارآفرینی.
- ۴) رزی، جمال. خاکزاد، فاروق. رزی، جمال. و مام‌رضانی، امیر. (۱۳۹۴). آموزش کارآفرینی بستری مناسب برای ایجاد خوداشتغالی و توسعه پایدار. کنفرانس سالانه مدیریت و اقتصاد کسب و کار.
- ۵) رضایی، روح‌الله. نجفلو، پریسا. و گلباز، شیرین. (۱۳۹۶). عامل‌های تأثیرگذار بر قصد کارآفرینانه دانشجویان کارشناسی ارشد کشاورزی دانشگاه زنجان با تأکید بر اثر میانجی‌نگرش نسبت به رفتار کارآفرینانه. فصلنامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی، ۹(۴۰): ۹۶-۱۱۱.
- ۶) شهرزاد، بارانی. کیومرث، زرافشانی. سهراب، دل‌انگیزان. و حسینی لرگانی، سیده‌مریم. (۱۳۸۹). تاثیر آموزش کارآفرینی بر رفتار کارآفرینانه دانشجویان دانشگاه پیام‌نور کرمانشاه: رویکرد مدلسازی معادله ساختاری. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، ۱۶(۵۷): ۱۰۵-۸۵.
- ۷) عموزاده، معصومه. غلامی، بهمن. و خدامرادی، میثم. (۱۳۹۲). تأثیر آموزش کارآفرینی بر رفتار کارآفرینی (مطالعه موردی: فارغ‌التحصیلان دانشگاهی شهرستان بدره). دومین همایش ملی بررسی راهکارهای ارتقاء مباحث مدیریت، حسابداری و مهندسی صنایع در سازمان‌ها.
- ۸) غیاثی، عبدالرحیم. (۱۳۹۵). تاثیر باور به خودکارآمدی و نگرش کارآفرینی با قصد کارآفرینی دانشجویان کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه زابل. فصلنامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی، ۳(۳۹): ۳-۱۵.
- ۹) قناعتی، مهدی. نودهی، حسن. قدرتی، اکرم. و جلالی‌فر، علی. (۱۳۹۶). تاثیر آموزش کارآفرینی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سبزوار. مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، ۲۴(۵): ۳۱۹-۳۲۴.
- ۱۰) کاوه پیشه، فرنوش. و قاسم‌پور مقدم، حسین. (۱۳۹۴). بررسی اهمیت آموزش کارآفرینی در توسعه خوداشتغالی. کنفرانس بین‌المللی پژوهش در علوم و تکنولوژی، ۱.

طراحی مدل آموزش کارآفرینی مؤثر بر قصد کارآفرینی.../یوسفی طوبین، کرامتی و سهرابی

- (۱۱) کریمی، سعید. ملامیرزایی، فرشید. و موحدی، رضا. (۱۳۹۵). تاثیر آموزش کارآفرینی و سودمندی آن بر قصد کارآفرینانه‌ی دانشجویان کشاورزی دانشگاه‌های غرب کشور. فصلنامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی، ۱(۳۸):۵۱-۶۵.
- (۱۲) مرادی، م. زالی، م. و پرنیان، ر. (۱۳۹۴) تاثیر سرمایه اجتماعی بر قصد کارآفرینانه (مطالعه‌ی موردی: دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر دانشگاه تهران)، فصلنامه توسعه کارآفرینی، ۸(۱): ۱-۱۹.
- (۱۳) ندافی، راضیه. فرجاله حسینی، سیدجمال. و لشگرآرا، فرهاد. (۱۳۹۱). بررسی نقش آموزش‌های کوتاه مدت کارآفرینی در اشتغال‌زایی بخش کشاورزی استان اصفهان. فصلنامه اقتصاد، کار و جامعه، ۱۴۴: ۲۳-۴۰.
- 14) Abd Majid, Norliana., Zainol, Fakhrul Anwar., Wahab, Nuradilah Abdul. (2019). Entrepreneurship Education: The Questions of What, When, and How. Journal of Management and Operation Research, 1(2).1-10.
- 15) Afolabi, Michael Oluseye., Kareem, Fatai Adebayo., Okubanjo, Idowu Olulana., Ogunbanjo, Olufunmilola Adesola., Aninkan, Olubukola Omonike (2017). Effect of Entrepreneurship Education on Self-Employment Initiatives among Nigerian Science & Technology Students. Journal of Education and Practice, 8(15), 44-51.
- 16) De Carolis, Donna., & Litzky, Barrie. E. (2019). Unleashing the potential of university entrepreneurship education. New England Journal of Entrepreneurship, 22(1), 58-66.
- 17) Entrialgo, Montserrat., & Iglesias, Víctor (2016). The moderating role of entrepreneurship education on the antecedents of entrepreneurial intention International Entrepreneurship and Management Journal 12(4). DOI: 10.1007/s11365-016-0389-4.
- 18) Khalifa, A.H., & Dhiaf, M.M (2016). The Impact Of Entrepreneurship Education On Entrepreneurial Intention: The Uae Context Polish Journal Of Management Studies, 14(1), 119- 128.
- 19) Law, Kris M. Y., & Breznik, Kristijan (2016). Impacts of innovativeness and attitude on entrepreneurial intention: among engineering and non-engineering students Int J Technol Des Educ. DOI 10.1007/s10798-016-9373-0.
- 20) Lorz, Michael., & Volery, Thierry (2011). The impact of entrepreneurship education on entrepreneurial intention. University of St. Gallen. Dissertation no. 3966.
- 21) Martyajuarlinda, Patricia., & Kusumajanto, Djoko Dw (2018). Effect of Entrepreneurship Education and Self Efficacy towards the Intention of Entrepreneurship Journal Pendidikan Bisnis dan Manajemen, 4 (3), 137-145.
- 22) Ndala, Nelson Nanteleza (2019). "Investigating the effectiveness of entrepreneurship education in developing entrepreneurial intentions among students

in HEIs located in Blantyre District of Malawi African Journal of Business Management, 13(3), 105-115.

23) Ndofirepi, Takawira Munyaradzi (2020). Relationship between entrepreneurship education and entrepreneurial goal intentions: psychological traits as mediators. Journal of Innovation and Entrepreneurship, 9(1), 2.

24) Odewale, Gbemisola Titilayo., Abd Hani, Shamsul Huda., Migiro, Stephen O., Adeyeye, Patrick Olufemi (2019). Entrepreneurship Education And Students'views On Self-Employment Among International Postgraduate Students In Universiti Utara Malaysia. Journal of Entrepreneurship Education, 22(1), 1-15.

25) Özeltürkay, Eda Yaşa., Özekenci, Emre Kadir., Yalçıntaş, Deniz (2019). Determining the Factors that Affect Entrepreneurial Intention: A research on University Students Gençlik Araştırmaları Dergisi, 7(18), 42-58.

26) Remeikiene, Rita., Startiene, Grazina., Dumciuviene, Daiva (2013). Explaining Entrepreneurial Intention Of University Students: The Role Of Entrepreneurial Education Active Citizenship by management, knowledge management, International conference, 300- 307.

27) Shah, Iqtidar A., Amjed, Sohail., Jaboob, Said (2020). The moderating role of entrepreneurship education in shaping entrepreneurial intentions Journal of Economic Structures, 9(1), 1-15.

28) Schreiber, Dusan., Ermel, Uéinton Telmo., Figueiredo, João Alcione Sganderla., Zeni, Alexandre. (2016). Analysis of innovation and its environmental impacts on the chemical industry. BAR-Brazilian Administration Review, 13(1), 56-75.

29) Tiwari, Preeti., Bhat, Anil K., Tikoria, Jyoti (2017). Relationship between entrepreneurship education and entrepreneurial intentions: A validation study. In Entrepreneurship Education Springer, Singapore. 171-188.

30) Tsai, Kuen-Hung., Chang, Hui-Chen., & Peng, Chen-Yi (2016). Extending the link between entrepreneurial self-efficacy and intention: a moderated mediation model. International Entrepreneurship and Management Journal, 12(2), 445-463.

31) Utami, Christina whidya (2017). Attitude, Subjective Norms, Perceived behavior, Entrepreneurship education and Self-efficacy toward entrepreneurial intention University student in Indonesia. in European Research Studies Journal, 20(2), 475-495.

32) Vamvaka, Vasiliki., Stoforos, Chrysostomos., Palaskas, Theodosios., Botsaris, Charalampos. (2020). Attitude toward entrepreneurship, perceived behavioral control, and entrepreneurial intention: dimensionality, structural relationships, and gender differences. Journal of Innovation and Entrepreneurship, 9(1), 5.

33) Werang, Basilius Redan. (2018). Investigating students' learning motivation in Indonesian higher education institution: A study from Musamus University of Merauke, Papua. International Journal of Development and Sustainability, 7(3), 1038-1048.

طراحی مدل آموزش کارآفرینی مؤثر بر قصد کارآفرینی.../یوسفی طوبین، کرامتی و سهرابی

یادداشت‌ها :

- 1 Carolis & Litzky
- 2 Martyajuarlinda & Kusumajanto
- 3 Fayolle
- 4 Ndofirepi
- 5 Thompson
- 6 Shah et al (2020)
- 7 Odewale et al
- 8 Law & Breznik